

Vergaderjaar 2023–2024

33 835

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

Nr. 231

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 mei 2024

Hierbij bied ik uw Kamer, mede namens de Minister van Medische Zorg (VWS), het Jaarbeeld 2023 van de NVWA aan. De NVWA laat in het jaarbeeld zien wat de impact was van het toezicht bij de 7 publieke belangen waar de NVWA voor staat. Het jaarbeeld is toegankelijk via de website van de NVWA¹. Aan het jaarbeeld 2023 is de «Stand van Toezicht 2023» verbonden. Hiermee vraagt de NVWA aandacht voor de uitdagingen en dilemma's waar zij zich als toezichtorganisatie voor gesteld ziet.

Versterking van het toezicht in 2023

De vanuit het coalitieakkoord 2021–2024 (bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77) eind 2021 beschikbaar gestelde extra structurele middelen zijn ingezet voor versterking en toekomstbestendig maken van het toezicht van de NVWA. Nadat in 2022 al meer dan 500 nieuwe medewerkers waren aangenomen, zijn in 2023 ondanks de krappe arbeidsmarkt in totaal 480 nieuwe medewerkers aangenomen. Een mooi initiatief was het werven van dierenartsen afkomstig uit Syrië voor een leerwerktraject in het Instapteam van de NVWA. Inmiddels zijn 7 van hen aangenomen op verschillende vaste functies. Dit initiatief is genomineerd voor beste overheidsinnovatie van het jaar.

Er wordt stevig geïnvesteerd in het fundament van de organisatie. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan vernieuwing van het toezicht. De NVWA onderzoekt hoe risico's ontstaan en kiest vervolgens voor eigentijds toezicht, waarbij gebruik wordt gemaakt van nieuwe technieken. Daarbij staat het effect van het optreden centraal. De NVWA stimuleert goed gedrag waar het kan en handhaaft zichtbaar waar het moet. Ook vonden er ontwikkelingen plaats in het kader van de herziening

¹ Jaarbeeld NVWA: <https://www.nvwa.nl/over-de-nvwa/publicaties/jaarbeeld-2023>

van het stelsel keuren toezicht, wat een versterking van de slagvaardigheid van het toezicht moet opleveren. De voorbereidingen werden getroffen voor een organisatie-indeling met focus op slachttoezicht en handelstoezicht in twee directies. Deze doorontwikkeling wordt in 2024 afgerond. Daarnaast worden de voorbereidingen worden getroffen voor de medewerkers van KDS die overkomen naar de NVWA in 2025.

Impact van het toezicht in 2023

Voedselveiligheid

Het toezicht op de voedselveiligheid² richt zich op de hele plantaardige en dierlijke voedselketen. De NVWA heeft, onder meer, in 2023 ingezet op de naleving van de regels voor het verstrekken van allergeneninformatie. Dit heeft geleid tot een verbetering van de naleving. Dit is van groot belang voor de veiligheid van consumenten met allergieën. Na onderzoek door de interne opsporingsdienst van de NVWA is ingegrepen bij vermoedelijke fraude bij de tracering van vlees. Ook werd er opgetreden tegen gesjoemel met officiële laadbrieven bij de export van kippenvlees met als doel importheffingen in het land van bestemming te verlagen. De NVWA zag binnen voedselveiligheid de overlast door plaagdieren toenemen. Bij het verkeerd gebruik van muizengif in stallen ging het over de publieke belangen voedselveiligheid, diergezondheid en natuur en milieu. De NVWA heeft hier niet alleen gewaakt voor de voedselveiligheid en voorkomen dat er verontreinigd vlees in de voedselketen kwam. Ook is samen met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) opgetreden tegen bedrijven die het muizengif in stallen toepassen. Verder waarschuwde de NVWA voor de gevaren van voedingssupplementen en handhaafde daar ook op, onder meer bij honing met een illegale, potentie verhogende stof.

Productveiligheid

Binnen het publiek belang productveiligheid³ draagt de NVWA bij aan het vergroten en borgen van de veiligheid van consumentenproducten door bedrijven. Door investeringen in de basis op orde in 2022 is het toezicht op productveiligheid versterkt. De NVWA houdt – onder meer – toezicht naar aanleiding van signalen, zoals bij Babboe-bakfietsen. Een eind 2023 gestart onderzoek leidde in 2024 tot stevig optreden. De NVWA voert niet alleen inspectie-activiteiten uit. Wat onder meer leidde tot een verbod op therapeutische schommels, optreden tegen cv-ketels die legionellabesmettingen kunnen veroorzaken en het afraden van het gebruik van luchtreinigers met ozon. De NVWA heeft in 2023 ook geïnvesteerd in de relatie met de branches. Het doel daarvan is duidelijkheid scheppen over de verantwoordelijkheid van marktpartijen. Met het project Digitaal Ondernemersplein is de NVWA de samenwerking aangegaan met de Kamer van Koophandel, waarbij ondernemers informatie wordt geboden over de manier waarop zij kunnen voldoen aan de wet- en regelgeving.

Tabaks- en alcoholontmoediging

Met het publiek belang tabaks- en alcoholontmoediging draagt de NVWA bij aan het Nationaal Preventieakkoord⁴. Nieuw vanaf juli 2023 was het verbod op online verkoop van rookwaren. De NVWA heeft hier in de tweede helft van 2023 dan ook toezicht op gehouden. De NVWA deelt de zorgen die er zijn over het gebruik van tabak en vapes onder jongeren en

² <https://www.nvwa.nl/voedselveiligheid>

³ <https://www.nvwa.nl/productveiligheid>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie>

blijft daarop inzetten. Ook door specifiek te handhaven op smaakjes bij vapes. Ook in 2023 bleek dat handhaving niet de enige oplossing is om het gebruik van tabak en vapes onder jongeren terug te dringen. Het gaat om een maatschappelijk probleem. Het is dan ook van belang dat winkeliers, gebruikers en hun omgeving – zoals ouders en scholen – bewust zijn van de gevaren van het gebruik van dit soort producten en daarnaar handelen.

Diergezondheid

Het publiek belang diergezondheid⁵ is gericht op het voorkomen en verspreiden van dierziekten en zoönosen. Het Nationaal actieplan zoönosebeleid dat in 2022 door het kabinet is gelanceerd, heeft in 2023 geleid tot uitbreiding van de werkzaamheden van de NVWA op het gebied van preventie, monitoring en bestrijding van (nieuwe) dierziekten. De uitbraak van het Blauwtongvirus⁶ heeft laten zien wat een impact dit heeft op de veehouderijen en voor de internationale handel. Ook de vogelgriep vroeg voortdurende monitoring en waakzaamheid van de NVWA.

Dierenwelzijn

Het publiek belang dierenwelzijn richt zich op het welzijn van landbouwhuisdieren en gezelschapsdieren. Bij landbouwhuisdieren gaat het om het welzijn in de keten boerderij-vervoer-slachthuis. De NVWA is actief betrokken bij de totstandkoming van beleid voor dierwaardige veehouderij en kijkt daarbij naar handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid. Bij gezelschapsdieren richt de NVWA zich met name op fokkers en handelaren van honden en katten. In 2023 was de «hondenfokker Eersel» de meest in het oog springende zaak. Niet eerder werd zo'n groot aantal honden in korte tijd in bewaring genomen en werd de fokkerij uiteindelijk gesloten. De NVWA heeft in 2023 de slagkracht op het terrein van dierenwelzijn verder versterkt. Zaken die in de media zichtbaar waren met iets meer kleuring te noemen, wat merkbaar was door onder meer de in bewaring stelling van verwaarloosde runderen of het voor langere tijd stil leggen van een slachterij.

Plantgezondheid

Schadelijke plantenziekten en -plagen zijn een risico voor de plantgezondheid en kunnen onze Nederlandse natuur bedreigen. Binnen het publiek belang plantgezondheid⁷ richt de NVWA zich op preventie en bestrijding van schadelijke plantenziekten en -plagen. In 2023 heeft de NVWA verdenkingen en vondsten van 15 verschillende quarantaine-organismen succesvol aangepakt. In 2023 is veel energie gestoken in het beteugelen van het tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV). Communicatie over het opleggen stringente maatregelen in combinatie met versterkt toezicht heeft erin geresulteerd dat eind 2023 de virusdruk wat lijkt te zijn afgenomen.

Natuur en milieu

Met het publiek belang Natuur en milieu⁸ ziet de NVWA toe op naleving van wet- en regelgeving op het gebied van natuur en milieu. In 2023 is het systeem van real time Vervoersdocumenten Meststoffen (rVDM) in gebruik genomen, dat gericht is op het monitoren van meststoffen-

⁵ <https://www.nvwa.nl/diergezondheid>

⁶ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/blauwtong>

⁷ <https://www.nvwa.nl/plantgezondheid>

⁸ <https://www.nvwa.nl/natuur-en-milieu>

transport om fraude te bestrijden. En ook in 2023 deed NVWA mee aan de internationale operatie tegen «wildlife crime»: vele beschermde dieren, planten en producten zijn daarbij in beslag genomen.

Reflectie op het toezicht in 2023

De NVWA-medewerkers maken met hun toezichtswerkzaamheden bij bedrijven, instellingen en burgers dagelijks het verschil op de 7 publieke belangen. Voor meer effect vullen ze meer klassieke werkzaamheden – zoals inspectiebezoeken – in toenemende mate aan met een breder toezichtsinstrumentarium. Bijvoorbeeld met verschillende innovatieve technieken, waarbij de NVWA ook actief het gesprek aangaat met ondernemers die slecht en goed gedrag vertonen, samen optrekt met onder anderen NGO's en gebruik maakt van technische innovaties als webscraping, datagericht toezicht of drones. De NVWA is volop bezig met deze omslag naar zoveel mogelijk zichtbaar maatschappelijk resultaat en heeft als basis daarvoor een visie op toezicht geformuleerd. Deze basis wordt gebruikt om het toezicht op de 7 publieke belangen te innoveren en daarmee eigentijds te maken.

Tot slot

Met behulp van de middelen uit het coalitieakkoord Rutte IV heeft de NVWA het toezicht versterkt en is zich verder aan het ontwikkelen tot een moderne, toekomstbestendige toezichthouder met impact voor de samenleving. Samen met de NVWA span ik mij ervoor in dat de (financiële) randvoorwaarden op orde zijn voor de stabiele en onafhankelijke toezichthouder die nodig is om deze belangrijke maatschappelijke taak zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
P. Adema